

Olvasómozgalom Nagybudapesten

Rákosi elvtárs figyelmünket a kultúrfronton tátongó résekre irányította és figyelmeztetése óta pártszervezeteink egyik fontos feladatuknak tekintették: küzdeni e rések felszámolásáért. Ebben a cikkben a kultúrfront egy fontos területéről számolunk be, az olvasás népszerűsítéséről Nagybudapesten. E munka jelentőségének felismerésében

nagy segítségünkre van a szovjet könyvtárpolitika példája.

A Szovjetunióban az Oroszországi Federáció Minisztertanácsa 1946 augusztus 15-én, tehát alig egy évvel a második világháború befejezése után, határozatot adott ki „A területi és falusi könyvtárak megerősítésének módszerei” címmel. Ez a határozat kötelezi a végrehajtott szerveket a területi könyvtárak mellett működő gyermekkönyvtárak, vándorkönyvtárak, olvasótermek létesítésére, valamint a könyvtárak részére szükséges bútor és egyéb felszerelési tárgyak beszerzésére.

A könyvtárak munkája — írja az Izvesztija —, a helyi szovjetek szívügye, amely a Párt vezetése alatt megvalósítja a tömegek kommunista nevelésének feladatát.

A szovjet könyvtárak sikereiről számol be Kalabina elvtársnő, az Összszövetségi Szakszervezeti Tanács könyvtári szakosztályának vezetője. A sikereket főleg annak tulajdonítja, hogy a könyvtárak mindenütt széles aktív háttal dolgoznak. Több mint 50 ezren vannak a kollektív olvasás szervezői, vita-vezetők, a mozgókönyvtárak vezetői a műhelyekben és a közös lakóhelyeken, az olvasók szövetségének tagjai. Ezek segítenek tisztázni a munkások érdeklődési körét, gondoskodnak a könyvek megőrzéséről, s arról, hogy azok idejében visszakertüljenek. De a pártszervezetek, szakszervezetek és gazdasági szervezetek támogatása nélkül, az aktívák erőfeszítései kisebb eredménnyel jártak volna — állapítja meg Kalabina elvtársnő és ezt nekünk is meg kell szívlelni.

A Nagybudapesti Pártbizottság 1948 június 20-án határozatot hozott a könyvtármunkáról és ennek döntő feladatáról

a széleskörű olvasatás megszervezését

tűzte ki. Mindaddig könyvtárpolitikánkban csak réseket láttunk, melyeken keresztül kényelmesen érvényesíthette befolyását a régi reakció és a nyugati imperializmus. A rések felszámolásához szükséges teendőket a határozat a következőkben jelölte meg:

1. A nagybudapesti könyvtárhálózat felmérése.
2. A könyvtár szervezett selejtezése és fejlesztése.
3. A könyvtárosok politikai és szakmai képzése.
4. Olvasómozgalom szervezése.

E cikk keretében csak ez utóbbival foglalkozunk.

Mi is az olvasómozgalom? Olyan mozgalom, mely szervezeten és tervszerűen népszerűsíti az olvasást, mint a műveltség egyik forrását, mint egy eszközt arra, hogy a politikai öntudatot és a kulturális színvonalat emeljük. Olyan könyveket népszerűsítünk az olvasómozgalommal, amelyek Zsdánov elvtárs szavaival „...éppen úgy növelik népünk erejét, mint egy új gyár, mint egy új bánya”.

Szükséges az olvasás szervezett népszerűsítése, mert horthyék kultúrpolitikájukban, mely a ködösítést, hazugságot terjesztette, felhasználta a könyvtárat is, a könyvet is. Ezt mutatja az az 1937-es statisztika is, amely a Fővárosi Könyvtár 9. sz. fiókjának működéséről számol be, s amely szerint a magyar írók közül a legolvasottabb Erdős René volt, a külföldiek közül pedig a szovjetellenes, emigráns Rachmanova műveit kölcsönözte a legtöbb olvasó. Ha figyelembe vesszük, hogy ez a 9-es számú fiók, Ferencváros dolgozóit kellett, hogy ellássa irodalmi termékekkel, akkor megérihetjük, hogy mennyire szolgálta ez a könyvtárpolitika az uralkodó osztály érdekeit. A dolgozók széles tábora vagy ehhez hasonló könyvekhez jutott, vagy nem jutott könyvhöz, mert nem volt könyvtár. Jó könyvhöz csak kevés dolgozó, az a kevés munkás jutott, akiknek a munkásmozgalom keresztül sikerült megismerkedni a haladó művekkel.

Az olvasás népszerűsítése tehát komoly feladat. Először meg kellett értetnünk azt, hogy

a könyvtármunka része a kultúrmunkának,

még hozzá elválaszthatatlan része. Mint ahogy közönségszervezésre van szükség a színházak és mozok iránti igény felkeltéséhez, ugyanúgy szükség van mozgalomra ahhoz is, hogy az ol-

vasás iránti vágyat felébresszük, hogy meggyűlötlenség horthyék által nyújtott állirodalmat és megszerettségük az igazán jó könyveket.

Hogyan fogtunk az olvasómozgalom szervezéséhez?

Október hónapban kijelöltünk négy könyvet, amelyek politikai szempontjainknak a legjobban megfeleltek, s a mozgalom központi feladatául a szépirodalom iránti érdeklődés általános felkeltése mellett, e könyvek népszerűsítését tűztük ki. Ez a négy könyv: **A nagy futószalag**, **Nappalok és éjszakák**, **Nagy összeesküvés**, **Kárpáti rapszódia**. Ezekről a könyvekről színes képes faliújságot készítettünk, amely ma már csaknem minden gyár, üzem, hivatal, helyiségeiben megtalálható. Ertekezletre hívtuk össze Nagybudapest könyvtárcsaját és megmagyaráztuk, hogy miért kell ezeket a könyveket ajánlaniok elsősorban, s hogy mennyivel segítük ügyünket előre, ha a dolgozók tömegeivel olvastatják el ezeket a könyveket. E könyveket rövid sillabuszban is ismertettük. Készítettünk ezekből a könyvekből dramatizált részleteket is, amelyeket jól fel lehetett használni a kultúragitációban. A könyvtárosok igyekeztek, hogy ezek a könyvek állandóan kézben legyenek és elértek pl. a Magyar Pamutiparban, hogy a Nagy Futószalagra 60 előjegyzés van már, a Magánalkalmazottak Szakszervezetében pedig a Kárpáti Rapszódia csak előjegyzés útján kapható, pedig 60 példányban van meg. Eredmények mutatkoznak a Ganz Hajóban, a Goldbergerben, az Egyesült Izzóban. Ez utóbbinál figyelemre méltó, hogy a sztahanovista Kiszlinger elvtársal fogtak össze az olvasómozgalom szervezői, hogy növeljék az olvasók számát, hogy

ezzel is növelhessék a termelési eredményeket.

Jelentős eredményeket ért el a Fővárosi Könyvtár is, ahol több mint 4000-en olvasták el a mozgalmi könyveket. Ezek az eredmények annak köszönhetőek, hogy a könyvtárosok nincs egyedül a könyvtárban, hanem aktívák fogadják az olvasókat, beszélnek meg velük a visszahozott könyvek fontosabb részleteit és felhívják figyelmüket az újabb könyvekre. De nem volna elegendő, ha csak a könyvtárban dolgoznának az aktívák. Az aktívák széles hálózatára van szükség ahhoz, hogy komoly eredményeket érhessünk el. Az aktíváknak fel kell használniuk az írásos-, a szóbeli- és a kultúragitáció minden eszközét. Faliújsággal, feliratokkal, plakátokkal népszerűsítik a könyveket. Cikkük jelennek meg az üzemi lapokban és a könyvtárpropaganda szolgálatába állítják a hangos híradókat is. A könyvek dramatizált részleteit, amelyeket pártnap, szakszervezeti nap, vagy egyéb kultúrnapok keretében adnak elő, szintén alkalmas az érdeklődés fokozására.

Az olvasás népszerűsítését szolgálják azok az ankétok is, amelyeket a különböző üzemekben, az elmúlt hónapokban, a mozgalmi könyvekről tartottak. Ezek az ankétok azt mutatták, hogy dolgozóink kezdik megtanulni

hogyan kapcsolhatják napi feladataikhoz az olvasott szépirodalmi műveket.

A Ganz Villanyban az egyik felszólaló elmondta: „A nagy futószalag, a mi gyárunk szempontjából is érdekes. Nekünk is voltak nehézségeink, mi is a Párt segítségével küzdöttük le ezeket” A Ganz Waggonban pedig arra mutatott rá az egyik elvtárs, hogy mennyivel tisztábban látja Rajk és bandájának bűnös tevékenységét, amióta elolvasta a Nagy Összeesküvést. Az ankétok fokozták a könyvtárlátogatók számát, pl. a Wolfner-gyárban az ankétot követő könyvtári órán 30 új beiratkozó volt, növelte az érdeklődést a mozgalmi könyvek iránt is, egy-egy ankét után nem kellett már ezeket ajánlani. Az ankétok sikerét fokozta, ha rövid műsört is adtak, amely alátámasztotta a könyv agitációs szempontjait. Különös jelentőséget ad az ankétoknak az is, hogy vitavezetőket az Írószövetség adta, azaz. módot nyújtottunk az írók és dolgozók találkozásának. **Bebizonyosodott, hogy mennyire akarják, várják, sőt követelik az üzemek dolgozóit az új magyar regényt.** Egy Wolfner gyári dolgozó mondta, hogy a Wolfner-gyári futószalagnál, a magyar Iljin is megírhatná nagy regényét. Hiba volna azonban azt hinni, hogy már megtettünk mindent az ügy érdekében. Csak az első lépések történtek még meg, s most, amikor új könyvek népszerűsítéséhez fogunk,

fel kell tárni a hibákat is, hogy ne kövessük el azokat újból.

A legfontosabb annak megállapítása, hogy bár sokat beszélünk a mozgalomról, de mégsem beszéltünk eleget. Csak így

történhetett meg, hogy egy kultúriskolán a hallgatók fele azt sem tudta, hogy van olvasó mozgalom, s nem ismerték a mozgalmi könyveket. Ezt bizonyítja az is, hogy az egyik üzemünkben olyan könyvek, mint Nyekraszov: Fordul a kerék, vagy Polevoj: Egy igaz ember című művei egy éven át egyetlen olvasónál sem voltak. Világos, hogy ebben az üzemben a szépirodalom népszerűsítését nem tekintették mozgalmi feladatnak. És akadnak még ilyen példák. Általános hiba az, hogy az aktívák széles hálózatát még igen kevés helyen építették ki. Azt mondhatjuk tehát, hogy nem elég mély a mozgalom, hogy a fordulat még csak néhány üzemben történt meg.

Februárban új mozgalmi könyveket népszerűsítünk.

AZSAJEV: TAVOL MOSZKVTÓL című könyvét, mert megmutatja a Párt vezetőszeropét, a munkának és munkaversenynek megszervezését, a szovjet emberek viszonyát a Párthoz, Sztálin elvtárshoz, szocialista hazájukhoz, munkájukhoz és egymáshoz.

PAVLENKO: BOLDOGSAG című könyvét, mert megmutatja a munka emberformáló és boldogító erejét a Szovjet-únióban, a szovjetemberek viszonyát Sztálinhoz, a szovjet és amerikai csapatok magatartása közötti különbséget.

GERMÁN: TÖRTÉNETEK DZERZSINSZKIJ ÉLETÉBŐL c. könyvet, mert a példamutató kommunista embert ábrázolja, a kérlelhetetlen harcot minden megalkuvással szemben, az ellenség iránti izzó gyűlöletet.

ASZTALOS ISTVÁN: SZÉL FUVATLAN NEM INDUL c. könyvét, amely egy felszabadult erdélyi falu életét mutatja, a

falusi osztályharcot, a kommunisták vezetőszerpét és az osztályellenségnek azt a kísérletét, hogy a nemzetiségi kérdést felhasználja az osztályellentétek elkendőzésére.

ILJIN—SZEGAL: HOGYAN LESZ AZ EMBER ÓRIAS?

Ez a könyv a természettudományos gondolkodás kialakítását szolgálja, harci fegyver a butaság, a babona ellen.

A fő feladat az elkövetkezendő időben, hogy

e könyveket adjuk minél több dolgozó kezébe.

Az aktívák széles hálózata keltse fel érdeklődésüket ezek és ezeken túl a haladó irodalom alkotásai iránt.

Ki kell küszöbölni a mozgalom hiányosságait. A pártszervezetek lássák a mozgalomban a politikai öntudat és kulturális színvonal emelésének eszközét. Nyujtsanak támogatást, hogy döntő fordulatot érhessünk el.

A döntő fordulat azt kell, hogy jelentse, hogy az agitátorok számára legyen a jó könyv agitációs eszköz, a propagandistáknak nyújtson segítséget a neveléshez és oktatáshoz, a dolgozók széles táborát pedig késztesse cselekvésre a szocializmus építése érdekében.

Igy lesznek csak a szovjet könyvtárak mintájára a mi könyvtáraink is a „nép kulturális és politikai fejlődésének közép-pontjai, az új szocialista kultúra forrásai, amelyek megvalósítják a népi tömegek kommunista nevelésének feladatát”.

DOBOS PIROSKA.